

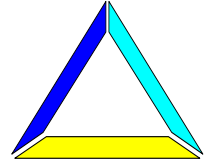

Bundesministerium für
Ernährung, Landwirtschaft
und Verbraucherschutz

**ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ**

НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ АГРАРНИЙ ДІАЛОГ

01034 Київ, вул. Рейтарська, 8/5-А
тел. (+38044) 278-6342, 278-6360, факс 278-6336
E-Mail: agro@ier.kiev.ua, <http://www.ier.kiev.ua>

Консультативна робота № 5

Бар'єри на шляху інвестицій в агропромисловий сектор України

Застереження:

Цей документ було підготовлено авторами з використанням загальнодоступної інформації та даних з різних українських, ЄС та СОТ джерел. Усі висновки в даній статті у жодному разі не мають вважатися відображенням політики та бачень Міністерства продовольства, сільського господарства та захисту зрав зпоживачів ФРН.

1. Передумови

Ефективність та конкурентоспроможність є ключовими питаннями для будь-якої країни, яка прагне стати справжнім гравцем на світовому ринку. Інвестиції для внутрішніх та іноземних інвесторів у кращі технології та технічний прогрес підвищують ефективність та конкурентоспроможність агропромислового сектору України. На тему інвестиційного клімату протягом останніх десяти років написано десятки робіт, в тому числі і Німецькою консультативною групою (ГАГ) та Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД)¹, і, взагалі кажучи, мало що нового можна додати до цього доволі всебічного аналізу. Але незважаючи на значний обсяг досліджень на цю тему, обсяг залучених інвестицій все ще залишається замалим² та їх абсолютно недостатньо задля розвитку агропромислового сектору. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) відіграють особливо важливу роль. Вони збільшують обсяг вітчизняного накопичення капіталу (близько 15 % всіх інвестицій), полегшують доступ до міжнародних ринків та постачають додаткові знання до країни. Україна відстає від більшості країн із перехідною економікою. Протягом перших років економічного зростання в Україні, споживчий попит був основною рушійною силою зростання. Іншим двигуном може бути зовнішній попит на світових продовольчих ринках. Ці ринки пропонують дуже цікаві можливості за рахунок додаткового попиту на сировину для біоенергетики та біопалива.

Таблиця 1

Динаміка інвестицій в Україні

2002	2003	2004	2005 (оцінка)	2006 (прогноз)
3.4 %	22.5 %	10.2 %	-3.1 %	4.3 %

Джерело: ІЕД, дані скориговані на інфляцію

Таблиця 2

Зростання аграрного сектору України

2002	2003	2004	2005 (оцінка)	2006 (прогноз)
2.0 %	-11.0 %	19.5 %	3.6 %	3.1 %

Джерело: ІЕД, дані скориговані на інфляцію

Наше дослідження ми виконуємо на рівні сектору та головним чином концентруємо увагу на регулюванні імпорту (тарифне та нетарифне регулювання), що в деяких випадках становить значний інвестиційний бар'єр при постачанні матеріально-технічних факторів виробництва в Україну. Агропромисловий комплекс України потребує інвесторів для залучення нових машин, обладнання, насіння та ноу-хау. Кращі можливості для інвестування в кращі фактори виробництва допоможуть фермерам та агро бізнесу прискорити зростання та підвищити рівень доходів для накопичення капіталу вже для наступних інвестицій. Покращення ефективності та конкурентоспроможності, в свою чергу, допоможе зростанню АПК та експорту продовольства України. З цієї точки зору будь-яка перешкода, що ускладнює надходженню аграрних технологій до України, власне, і є інвестиційним бар'єром. Тому, регулювання імпорту потрібно детально проаналізувати на предмет інвестиційних перешкод.

Незважаючи на те, що деяка робота вже проводилась в цьому напрямку,³ однак, не можна знайти всіх аспектів в одній публікації. В нашому дослідженні ми структурували матеріал наступним чином. Спочатку ми описуємо загальні імпортні регулювання, де, фактично, ми підсумовуємо інформацію, яку ми запозичили з різноманітних джерел (див. USDA FAS та Муді, Поліводський 2005). Додатково в окремому додатку ви можете побачити список тарифних регулювань/бар'єрів дійсних на даний момент. По-друге, ми пропонуємо

¹ ГАГ (1997), Мьоллерс, Ф. та ін (2001), Тіль, Є. (2002), ІЕД та ГАГ (2004), ІЕД та ГАГ (2006)

² Див. МЕМУ, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, Київ

³ USDA FAS (2004) and (2005); EBRD (2006)

детальний аналіз нетарифних імпорتنих регулювань, що застосовуються до аграрних факторів виробництва.

Уряд України вітає та підтримує інвестиції в АПК. Однак програми та кроки підтримки потребують прозорості та гармонізації з міжнародними торгівельними стандартами з огляду на вступ до СОТ та наближення законодавства до стандартів ЄС. Насьогодні зростання інвестицій є обмеженим через непередбачуваність політичного середовища в цілому, та подеколи через неузгоджену та непрозору політику Уряду, надмірне адміністративне регулювання та значні імпорتنі тарифи на деякі основні фактори виробництва. Тому, робота закінчується важливими для агропромислового комплексу регулюваннями СОТ.

2 Цілі

Ця робота містить огляд загальних та специфічних інвестиційних бар'єрів, зосереджуючись на факторах виробництва у сільському господарстві та харчовій промисловості. Вона враховує специфічні інтереси Німеччини щодо постачання та інвестицій в аграрний сектор та для підтримки політичного діалогу між Німеччиною та Україною. Робота також окреслює стан регулювання імпорту окремих факторів виробництва. Далі визначаються вузькі місця і нетарифні бар'єри в торгівлі, а також напрямки їх вдосконалення. Також надаються пояснення вимогам СОТ (Угода про сільське господарство, Угода про санітарні та фітосанітарні заходи СФС, Угода про технічні бар'єри у торгівлі ТБТ, Угода про торгові аспекти прав інтелектуальної власності ТРІПС), що інституціоналізують світову торгівлю, та висвітлюється необхідність адаптації цих торгових стандартів для стимулювання інвестицій в Україну.

Коло питань, які розглядаються в роботі, обмежується аналізом найважливіших й найбільш явних інвестиційних бар'єрів. Перелік їх не є закінченим. Наміром є висвітлення найбільш проблемних питань та розробка загальних і специфічних рекомендацій щодо покращення ситуації з незалежної точки зору.

Дослідження проводилось у два етапи. На першому етапі були задокументовані й оцінені офіційні положення щодо регулювання імпорту. Вони представлені та розглянуті в першій частині роботи. На другому етапі проводились інтерв'ю з окремими представниками агробізнесу з метою включення до аналізу їх точок зору та оцінки інвестиційних бар'єрів⁴. Додаткова експертиза виявилася можливою завдяки попереднім дослідженням і консультативним роботам⁵.

В дослідженні були розглянуті наступні сектори факторів виробництва:

- а) сільськогосподарське обладнання;
- б) агрохімікати;
- в) насіння;
- г) фактори виробництва для тваринництва;
- д) обладнання для тваринництва.

Наприкінці роботи пропонуються певні рекомендації для сприяння інвестиціям у перелічені підгалузі, а також необхідні урядові заходи поліпшення правових та рамкових умов для позитивного інвестиційного клімату.

⁴ Див. у додатку список організацій, компаній і контактних осіб

⁵ Див. попередні роботи ІЕД щодо агрохімікатів і цукру: Муді та Поліводський (2006), Нів'євський та Штрубенхофф (2006).

3 Процедури імпорту сільськогосподарських факторів виробництва та продуктів

Положення щодо регулювання імпорту в Україні застосовуються наступним чином. Митні органи при розмитненні на кордоні збирають усі належні митні збори й податки, до того моменту, коли вантаж буде направлений на митний бондовий склад (склад нерозмитнених товарів). Імпортні мита можуть бути в адвалорному виразі (% від вартості товарів), специфічному (абсолютні значення) або комбінованому. Для комбінованого мита застосовується більша із двох ставок. При імпорті факторів виробництва чи сільськогосподарських продуктів до України мають бути здійснені наступні кроки:

- Реєстрація контракту на товарній біржі;
- Сплата імпортного мита – визначеного у Митних Тарифах України
- Сплата податку на додану вартість – 20%;
- Сплата інших податків (напр., акциз)
- Сплата інших митних зборів

Імпорт сільськогосподарської продукції, включаючи сільськогосподарські фактори виробництва, регулюється Законом України "Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції" від 17 липня 1997р. (зі змінами). Стаття 4 цього закону говорить про те, що імпортована на територію України сільськогосподарська продукція підлягає обов'язковій сертифікації, санітарно-епідеміологічному, радіологічному та для деяких видів продукції – ветеринарному та фітосанітарному контролю. Закордонні експортери мають узгодити з своїми партнерами-імпортерами всі імпортні процедури для індивідуальних продуктів до їхньої відвантаження. Важливо переконатися, що всі необхідні послуги проводяться у вказаному пункті пропуску.

Єдиний збір був введений після прийняття Закону України "Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України" від 4 листопада 1999 р. №1212-XIV. Він встановлюється для транспортних засобів, що належать вітчизняним і закордонним власникам й перетинають державний кордон України, та сплачується на пунктах перетину Державного кордону України згідно з українським законодавством щодо проведення митних процедур, пов'язаних із транзитом товарів і транспортних засобів, санітарним, ветеринарним, фітосанітарним, радіологічним та екологічним контролем товарів й транспортних засобів, для проходження транспортних засобів українськими дорогами, в тому числі із перевищенням встановлених розмірів загальною маси, навантаженням на вісь та (або) габаритних параметрів. Єдиний збір включає сплату за проїзд українськими дорогами (на кожний кілометр) і тарифи за проведення контролю. Він сплачується одноразово в залежності від виду перевезень (імпорт, транзит) на основі єдиного платіжного документу в залежності від типу, продуктивності чи загальної маси транспортних засобів.

Будь-які продовольчі продукти, продовольча сировина й сільськогосподарські продукти, включаючи сільськогосподарські фактори виробництва, заборонено ввозити в Україну без документованого підтвердження їх якості та безпеки. Для митної очистки необхідною є наступна документація:

а. Сертифікат відповідності. Цей документ підтверджує, що сільськогосподарські продукти визначені належним чином та відповідають вимогам норм щодо обов'язкової якості й безпеки, а також діючим стандартам України. Він видається Державним Комітетом України зі Стандартизації, Метрології та Сертифікації або органом, уповноваженим (акредитованим) Державним Комітетом. Існує більш ніж 100 установ, уповноважених проводити сертифікацію в українській Системі Сертифікації УкрСЕПРО. Закордонні сертифікати вважаються дійсними тільки у випадках, коли взаємне визнання таких сертифікатів включене у положення відповідних міжнародних угод. Таким чином, імпортована продукція має бути підтверджена сертифікатом відповідності або сертифікатом визнання іноземних сертифікатів. Існує дві можливості отримання сертифікатів відповідності:

- Сертифікат видається на період від двох до трьох років у випадку коли всі партії товарів були відправлені одному реципієнту упродовж повного строку дії сертифікату. В цьому випадку має місце серійне виробництво.
- Сертифікат видається для кожної специфічної партії товарів.

б. Сертифікат державної санітарної та епідеміологічного контролю. Державна Санітарія та Епідеміологічна Служба Міністерства Охорони Здоров'я України видають імпортеру сертифікат державної санітарної та гігієнічної перевірки, який підтверджує відповідність чи невідповідність продукції медичним вимогам безпечності для життя і здоров'я людей.

в. Ветеринарний Сертифікат. Кожна партія товарів, імпортованих в Україну, перевіряється і випробується незалежно від висновків, зроблених у супровідному ветеринарному сертифікаті здоров'я. У разі апеляції імпортер/експортер має взяти на себе витрати, пов'язані із експертизою у прикордонній лабораторії чи у Центральній Державній Ветеринарній Лабораторії. Витрати на експертизу становлять від 80 до 500 дол. США у залежності від кількості необхідних тестів та кількості однорідних груп у партії. Процедура експертизи займає до 7 днів, що унеможлиблює імпорт деяких швидкопсувних товарів.

г. Карантинний дозвіл на імпорту/фітосанітарний сертифікат. Фітосанітарний сертифікат підтверджує, що карантинні матеріали відповідають вимогам стандартів безпеки. Українські фітосанітарні інспектори проводять початкову інспекцію вантажів у порту входу та беруть зразки продуктів для лабораторної експертизи з метою перевірки наявності у вантажі живих карантинних шкідників. Якщо країна-експортер не має державних установ з карантину і захисту рослин, імпорт дозволяється після отримання карантинного дозволу на імпорт. Карантинний дозвіл на імпорт видається Голодержкарантином (Головною Державною Інспекцією з Карантину Рослин України) та підтверджує, що продукт відповідає вимогам стандартів безпеки.

4 Основні інвестиційні бар'єри галузі

Загальна інформація: Інвестиційний клімат, людський капітал, земельні ринки та законодавство

Незважаючи на різноманітні інвестиційні бар'єри, які описані нижче, оператори агробізнесу, що приймали участь в опитуванні, сприймають нестабільне політичне середовище як єдиний найважливіший бар'єр. Бізнес зазвичай адаптується до корупційних схем шляхом додавання хабарів до своїх витрат та їх перенесенням на клієнта. Він може навіть мати справу з довгими та складними вимогами реєстрації та розмитнення. Він може все перебороти доки середовище залишається стабільним. Бізнес заявляє: «Хай воно буде поганим, але стабільним!».

Найостанніший приклад спонтанної зміни політики було введення ліцензування експорту зерна та експортних квот у жовтні 2006р. Після введення ліцензування експорту зерна багато трейдерів в Україні припинили закупівлю зерна, хоча кораблі були зафрахтовані за декілька місяців, що для окремих зернотрейдерів призвело до втрат декількох мільйонів дол. США. Це погіршує інвестиційний клімат та неминуче негативно вплине на інвестиційні рішення.

Що це означає? По-перше, це показує намір Уряду захистити дешеве борошно для хліборобних підприємств державної форми власності. Такий намір показує загальне неправильне уявлення функціонування експортно-орієнтованих ринкових операцій у відкритій економіці. Декілька ринкових операторів отримують вигоду, але загальний рівень добробуту економіки падає. У кінці маркетингового ланцюжка саме фермер заплатить ціну за таку політичну міру і отримає нижчі ціни на зерно. Це суперечить політичним намірам уряду. Це збільшує витрати ринкових операцій та інфраструктури, стає одним із перешкод розвитку сектору.

Скорочення витрат ринкової інфраструктури потребуватиме подальшого інвестування у маркетингові, транспортні та вантажні засоби і обладнання, а також у посилення конкуренції, наприклад, для зменшення ринкової сили окремих транспортних підприємств. Приватні трейдери, включаючи іноземних інвесторів, поки що є найважливішим джерелом інвестицій і ноу-хау та, при наявності відповідних можливостей, вони створять для України висококонкурентну, динамічну й ефективну маркетингову систему реалізації зерна та насіння соняшника.

Майже всі оператори агробізнесу незадоволені нестачею кваліфікованого персоналу в сільському господарстві й агробізнесі України, починаючи з фермерського рівня (доярки й агрономи) та закінчуючи аграрними економістами із відповідними навичками управління фермами й агро бізнесом, а також розвитку сектору. Існує небагато сподівань на покращення ситуації у наступні 3-5 років. Агробізнес інвестує зазвичай біля 6 місяців у підготовку, доки персонал буде готовим до виконання роботи на необхідному рівні.

Наш перший висновок такий, що Уряд має зробити акцент на розвитку концепцій і інструментів для покращення інвестиційного клімату й вдосконалення системи освіти в секторі. Старі та дискредитовані моделі і звички мають бути замінені на нові. Інвестиції у людський капітал для наукових досліджень, освіти, росту, менеджменту й політичного аналізу має стати стрижнем української аграрної політики. Ніякі інші заходи не принесуть порівняних результатів від інвестування у довгостроковому періоді. Існуючі сільськогосподарські дослідницькі та освітні установи в Україні потребують конкуренції, нових ідей та людей.

Наступна важлива перешкода, згадана багатьма операторами агробізнесу, - це відсутність функціонуючого ринку землі сільськогосподарського призначення. Це сприймається як передумова для зростання ефективності й конкурентоспроможності сільського господарства та як додаткове джерело фінансів й інвестицій у сектор. Земля повинна мати реальну вартість та сприяти отриманню засобів існування у сільській місцевості, розвитку сільських фінансових ринків. У зв'язку з цим очікуване скасування мораторію щодо продажу землі у січні 2008 р. сприятиме зростанню інвестицій у сектор.

Інша перешкода, зазначена деякими операторами агробізнесу, - це недосконале законодавство та слабка судова влада. Недостатньо існуючих корпоративних правил управління, які б забезпечили прозорість у взаємовідносинах акціонерів, захист

компаній від ворожих захватів (корпоративні рейдери), захист прав міноритарних акціонерів тощо. Поточний Закон "Про акціонерні компанії" та Розпорядження КМУ "Про акціонерні компанії" № 8326 не вирішують спірні питання між акціонерами щодо обов'язкового викупу акцій, кворуму в акціонерному товаристві, переважного права купівлі тощо. Крім цього оператори говорять про те, що кожна компанія повинна мати Кодекс Корпоративного Управління, що зробить взаємовідносини в компанії більш прозорими. Існування такого документу має бути гарантовано Державним законодавчим актом. Слабка судова система, що є недостатньо незалежною та має недостатню силу виконання судових рішень, є наріжним каменем ефективної законодавчої системи.

4.1 Агрохімікати

За свідченнями робочої групи сектору агрохімікатів, включаючи Німецькі компанії Bayer Crop Science і BASF у Європейській Бізнес Асоціації (ЕБА) у Києві, галузь має найбільші слабкі сторони у а) процедурах розмитнення, б) процедурах реєстрації та в) торгівлі підробленими і фальшивими агрохімікатами.⁶

Процедури розмитнення: Митні органи можуть відкласти розмитнення до здійснення хімічного аналізу активних інгредієнтів, хоча такий аналіз є передумовою для державної реєстрації в Міністерстві охорони навколишнього середовища та вже проводився у реєстраційних цілях. Митні органи належним чином не приймають до уваги документи, надані Міністерством охорони навколишнього середовища. Це можливо через певні нейзгодженості в Митному Кодексі.

Процедури реєстрації: Агрохімікати можуть бути зареєстровані на законний період 10 років чи на два роки для експериментальних цілей. Багато незапатентованих товарів реєструються тимчасово тільки на два роки. Оскільки документи, необхідні для короткотермінової та довготермінової реєстрації відрізняються, це ставить виробників оригінальних продуктів – які попередньо інтенсивно інвестували у дослідження та розробку оригінальних продуктів – у нерівні позиції через затримку реєстрації оригінальних продуктів. Немарковані продукти потрапляють у країну з обмеженим контролем та прискороною реєстрацією. Така практика може призвести до зниження якості товарів, доступних на ринку.

Нещодавно, Уряд вимагав у галузі повторного пред'явлення різних документів для підтвердження патентів. Обґрунтування такої бюрократичної процедури є непереконливим, а мета такого кроку – непрозорою.

Підроблені та фальшиві продукти: За оцінками галузі приблизно від 10 до 20% об'єму ринку, що склало близько 180 млн. дол. США у 2006р., було вироблено нелегально, нелегально перепаковано або є підробкою. Розповсюдження підроблених продуктів порушує права виробників, користувачів і споживачів. Згідно з нещодавніми інформаційними кампаніями, влаштованими ЄБА та ЄС в Україні у співробітництві з українськими органами влади, за оцінками галузі доля ринку підробок трохи зменшилась. Крім цього, Верховна Рада України дещо вдосконалила законодавство. Однак, проблема залишається значною. Державний контроль та діяльність правозахисних органів залишається дуже слабкою. Це завдає шкоди іміджу самим же правозахисним органам з точки зору членства у СОТ⁷.

4.2 Сільськогосподарське обладнання

Представники галузі постачання сільськогосподарського обладнання говорять про фітосанітарного сертифікат, що потрібно додавати до митної декларації на імпортовану нову продукцію. Цей захід навряд чи може мати виправдання та має інтерпретуватися як разючий приклад законодавства, що дає змогу відповідним посадовцям довільно приймати рішення. Це призводить до вищих витрат ведення бізнесу та вищих ризиків корупції.

Українські експортно-імпортні операції з багатьох причин вимагають, наприклад, через передачу прав власності, 100% передплати за імпортне устаткування, що суттєво обмежує можливості вітчизняних підприємств. У той же час можливо взяти кредит на імпортоване

⁶ Дивись ЕБА: Бар'єри до Інвестування в Україні, Київ, травень 2006р.

⁷ Дивись IER політичне дослідження по боротьбі з підробкою агрохімікатів

обладнання в іноземному банку. Однак, ця можливість рідко використовується, оскільки потребує відповідних комунікаційних здібностей та міжнародного досвіду службовців Українських банків. Крім того, ця можливість не дозволяє українським банкам отримувати компенсацію відсотків. Урядова схема виплати відсотків є доступною, але покупець отримує гроші тільки після покупки і отримання обладнання. Це додає невизначеності покупці та знижує ліквідність інвестора.

Міжнародний досвід показує, що лізинг сільськогосподарського обладнання є гарною можливістю скорочення інвестиційних витрат фермера («УкрАгроЛізинг», згідно з Постановою КМУ про обладнання та устаткування для ферм за річною ставкою відсотку менше 10%⁸). Однак цей варіант не працює належним чином в Україні та не є практичним для фінансування сільськогосподарського обладнання. На практиці офіційні рівень амортизації не співпадає з циклом лізингу та повною сплатою імпортного мита, а ПДВ разом з першими лізинговими ставками робить цю фінансову схему менш привабливою. Крім цього, сільськогосподарські підприємства сплачують ПДВ два рази. Вперше, коли устаткування імпортується - на кордоні. Вдруге, коли сільськогосподарські підприємства сплачують лізингові платежі наступних років.

Процес сертифікації є специфічним бар'єром, який потребує часу і нервів імпортерів. Додатково до першої реєстрації продукту, кожна поставка має бути знову ідентифікована. Цю процедуру майже неможливо виправдати та вона призводить до довільних дій відповідальних органів управління.

Деякі оператори галузі відзначають труднощі із примушенням виконання контрактів прокуратурою у випадках неплатоспроможності або не бажаних платити клієнтів. Репутація та імідж прокуратури в цьому зв'язку загалом незадовільні.

4.3 Насіння

Згідно з робочою групою у сфері сільського господарства у Східній Раді Німецьких галузей промисловості в Берліні, включаючи представників німецької насінневої галузі, галузь сприймає імпортні тарифи на насіння цукрового буряка як надзвичайно високі. Такою ж була реакція української цукрової галузі та виробників цукрового буряку у попередньому дослідженні цукрового сектору⁹.

Імпортні тарифи на насіння цукрового буряку у квітні 2003 р. склали 22 євро за кілограм насіння незалежно від стадії виробництва. До цього часу тариф складав 70% вартості. Таке де-факто зростання тарифів призвело до перевищення цін на імпортоване насіння більше ніж у три рази у порівнянні із насінням вітчизняного походження. Українські виробники цукрового буряку, таким чином виключаються, із технічного прогресу на світових ринках насіння, так само як і самі українські виробники насіння. Це послаблює конкурентоспроможність всього цукрового маркетингового ланцюжка. Обмежена конкуренція сама по собі буде мати негативний довготерміновий ефект на життєздатність української бурякоцукрової галузі.

Трейдери, що займаються торгівлею матеріально-технічними ресурсами говорять про тінювий імпорту насіння (головним чином, цукрових буряків, але, крім цього, насіння ріпаку і солодового ячменю) із Польщі в Україну, що може скласти до 50% в бурякоцукровому секторі.

Наступні питання стосуються генетично модифікованого насіння. Офіційно Україна не має ГМО насіння, але на практиці загрозою цьому може бути нестача узгодженого законодавства для покарання виробників. Технічні рівні є невизначеними.

4.4 Велика рогата худоба

Як наслідок випадків коров'ячого сказу в Німеччині декілька років тому, українськими урядовцями був заборонений імпорту племінної рогатої худоби із Німеччини. Завдяки адекватним заходам німецьких урядовців (точна ідентифікація тварин та чіткість схем) згідно із законодавством ЄС, торгівлю племінною рогатою худобою було поновлено з багатьма країнами, включаючи всі нові країни-члени ЄС у Східній Європі. Крім цього, переговори з важливими торговими партнерами у Північній Америці й Росії були успішно

⁸ Постанова КМУ № 1904 від 10 грудня 2003 р.

⁹ Див. Нів'євський та Штрубенхофф (2006)

завершені, базуючись на принципі зафіксованої найменшої дати народження для імпортованої племінної рогатої худоби (1 липня, 2001р.).

Українська молочна промисловість є однією з найважливіших у харчовому секторі України, та у багатьох структурах агробізнесу планується розширення виробництва й торгівлі молочними продуктами через інвестування у переробку молока. Найважливіше питання – це доступність і якість пропозиції сировини. Хоча кількість корів в Україні достатня, більшість із них дають молоко у низькопродуктивних сільських стадах із піком продукції влітку. Але попит на молочні продукти досягає своєї найвищої точки взимку. Таким чином, молочна галузь буде вимушена інвестувати у високопродуктивне виробництво молочних одиниць для забезпечення достатньої кількості та якості молочної сировини для переробки. Високопотенційні племінні тварини є найважливішим елементом зростання продуктивності у маркетинговому ланцюжку молочного сектору. Сектор потребує зменшення кількості низькопродуктивних сільських корів, але збільшення кількості високопродуктивних якісних порід. Племінні корови з ЄС, включаючи Німеччину, можуть відігравати важливу роль у зростанні продуктивності молочного сектору України.

4.5 Обладнання для тваринництва

Поточний об'єм ринку для сучасного молочного обладнання на рівні агропідприємств оцінюється постачальниками в 20 млн. дол. США щорічно. Це дуже низький рівень у порівнянні із Центральною та Західною Європою. Із близько 3,5 млн. корів у країні, теперішній обсяг інвестицій знаходиться на рівні 6 дол. США на одну корову в рік. Це близько 1-5% інвестиційного рівня Західної Європи. На переробному рівні мають місце деякі інвестиції у молочному обладнанні, хоча на дуже обмеженому рівні. У порівнянні із Росією, де багато міжнародних гравців інвестували у нові молочні підприємства навколо великих міст, після девальвації рубля у 1998р., інвестиції в Україну є недостатніми. Допускаючи, що молочна галузь представляє цікаві можливості із порівняльними перевагами, сектор потребує багато публічної уваги до реструктуризації молочного маркетингового ланцюжка.

Наявні інвестиційні бар'єри у галузі:

- імпортні тарифи від 5 до 20% для молочного обладнання;
- сертифікація, харчові стандарти;
- низька якість молочної сировини;
- повільне відшкодування ПДВ;
- нефункціонуючі ринки землі сільськогосподарського призначення й фінансові ринки.

Може виникнути ще одна проблема з розмитненням, оскільки український покупець іноземного обладнання має тільки 90 днів після передоплати для проведення операції. Однак через технічні проблеми, доставка сільськогосподарського або харчового обладнання може зайняти набагато більше часу (наприклад, збудувати харчову лінію переробки та пакування на молочних заводах). Для продовження цього періоду необхідним є додатковий дозвіл Національного Банку України. Ця процедура наврядче може бути виправдана.

4.6 Експорт м'яса

Ринок ЄС пропонує цікаві перспективи для диверсифікації експорту харчових продуктів. Українські виробники мають змогу виробляти яловичину із порівняно низькими витратами, та агробізнес із Західної Європи розглядає можливості інвестицій у відгодівлю тварин і сучасні м'ясопереробні заводи України. Перший пілотний інвестиційний проект показав гарні технічні та фінансові результати¹⁰. Однак, мають бути враховані продовольча безпека та чіткі продовольчі стандарти експорту м'яса до ЄС. На даний момент, Україна не

¹⁰ OSI International інвестувала у загін для годування тварин і м'ясовиробничі завод у Хазатині, Вінницький регіон. OSI Group потребує близько 170 000 т. яловичини щорічно для Mac Donalds Group у Європі. Україна розглядається як потенційна країна-постачальник для групи.

має права експортувати м'ясо, тому що їй бракує статусу так-званого «Статусу Третьої Країни». Для отримання цього статусу Міністерство аграрної політики має пройти стандартну процедуру ЄС. Це включає (i) фонди для залишкового плану моніторингу (доступний у 2004р. і 2005р., не доступний у 2006р., буде забезпечений у 2007р.), (ii) відповіді на стандартні анкети ЄС з ветеринарних стандартів та процедур.

На рівні компанії виробник має бути сертифікованим згідно із правилами імпорту продовольства в ЄС. Оскільки пілотні оператори є великі та досвідчені підприємства харчової промисловості, вони сприятимуть не тільки власному входженню на ринок, але й інших вітчизняних експортерів яловичини. Потенційні пілотні експортери потребують до себе більшої уваги з боку Уряду.

5. Вимоги СОТ

Результати Уругвайського Раунду ГАТТ багатосторонніх торгових переговорів, прийнятого у квітні 1994р., визначають віху у розвитку міжнародному торговому агробізнесі та інвестиціях. «Вбудовані» угоди покривають важливі аспекти тарифних торговельних бар'єрів торгівлі та звичайно ж і нетарифних. Відповідні угоди СОТ можуть бути знайдені у публікаціях: «Результати Уругвайського Раунду Багатосторонніх Торгових Переговорів», опублікованих у 1994р., Кінцевий акт Уругвайського Раунду – це так-звана Угода СОТ про саме затвердження СОТ. Додаток 1А до Угоди про СОТ охоплює багатосторонні угоди по торгівлі товарами, та ін. «Угода про Сільське Господарство», «Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів» (коротко SPS), «Угода про технічні бар'єри у торгівлі» (коротко ТВТ), «Угода про інвестиційні заходи пов'язані з торгівлею». У додатку висвітлюється «Угода про аспекти інтелектуальної власності, що відноситься до торгівлі – коротка TRIPS».¹¹

Чому ці договори відносяться до інвестицій?

1. Вся вітчизняна підтримка на користь сільськогосподарських виробників підкоряється правилам, які обмежують та скорочують кількість цієї підтримки та визначають ту вітчизняну політику підтримки, яка вільна від зобов'язання скорочення, шляхом визначення верхньої межі Сукупного Виміру Підтримки (Жовта скринька), заходи Зеленої і Синьої скриньки, найнижчий рівень підтримки та ін. Майбутнє членство України у СОТ вплине на зміну політики підтримки, що має відношення, таким чином, і до інвесторів.
2. Торговельні угоди, які забезпечують порядок національної безпеки у сфері харчової промисловості заходів щодо охорони здоров'я у тваринництві і рослинництві. Згідно із прийнятими принципами СОТ щодо недискримінації, гармонізації та прозорості була розроблена так звана SPS-Угода. Ця угода визначає міжнародні стандарти, директиви та рекомендації. Вона складається із трьох частин: а) Codex Alimentarius (відповідальна організація: FAO, Rome), б) Здоров'я Тварин (відповідальна організація: Office Epizootiques, Paris), в) Здоров'я Рослин (відповідальна організація: Міжнародна Конвенція Захисту Рослин, відповідальна організація: FAO, Rome). Стандарти, директиви і рекомендації цих трьох міжнародних організацій, які зазначаються як «три сестри», є еталонами для зустрічних вимог SPS Угоди.¹²
3. Угода про ТВТ встановлює дисципліни, які регулюватимуть торговельні операції на міжнародному рівні для всіх споживчих товарів. Вона встановлює правила та обов'язки членів СОТ із застосування процедур технічного регулювання і стандартів, й оцінки відповідності товарів, які продаються. Угода оберігає країни-члени від запровадження стандартів, які є перешкодами для торгівлі, шляхом віддання переваг продуктам будь-якого члена СОТ, отримуючи не менш сприятливий підхід ніж той, який надається товарам національного походження, чи тих, які мають за своє походження будь-яку іншу країну. Стандарти мають бути засновані на легітимних цілях, бути відібрані на підставі характеристик (продуктивності), а не дизайну, та не створювати перешкод для торгівлі.

¹¹ www.fao.org

¹² Специфічний сайт був створений українським Урядом за підтримкою Європейської Комісії: www.sps-info.org.ua

Угоди СОТ найбільш вірогідно будуть мати позитивний вплив на торгівлю і інвестиції у сільське господарство та агробізнес після вступу України до СОТ. Це змусить Уряд гармонізувати санітарне й фітосанітарне законодавство та скоротити технічні бар'єри торгівлі згідно з міжнародними стандартами. Це має напевно скоротити масштаби повільних дій корумпованих владних структур, скоротити витрати ведення бізнесу (торговельні, Міністерства аграрної політики й транзакційні витрати) та, крім цього, поступово вплинути на боротьбу із корупцією. У подальшому застосуванні це позитивно вплине на харчову безпеку та захист прав споживачів.

Однак, крім цього, Україна має розглянути правила ЄС щодо продовольчої безпеки й відстеження. Поки Угоди про СОТ визначають мінімальні міжнародні стандарти, ЄС – який підштовхується легітимними інтересами європейських споживачів – встановлює у більшості випадків більш жорсткі стандарти, зокрема в переробній галуззі й торгівлі. Досвід першої хвилі Східних Європейських Держав-Членів ЄС показує, що час і зусилля, необхідні для впровадження вимог ЄС, не можна недооцінювати. Встановлення адекватної загальної політики та умов законодавчої структури також як і специфічного процесу сертифікації на рівні компанії згідно з вимогами СОТ і ЄС очевидно потребує більше уваги у майбутньому. Інакше, теоретичні вигоди від диверсифікації торгівлі не зможуть бути реалізованими на практиці.

Рекомендації

У наш час, інвестиції є набагато нижчими, ніж необхідно для розвитку сільського господарства і харчового сектору. Україна відстає від багатьох економік. Протягом перших років економічного відновлення в Україні, попит споживачів був найбільшою рушійною силою зростання. Іншим ключовим генератором зростання може бути зовнішній попит на світових продовольчих ринках. Ці ринки пропонують цікаві можливості із додатковим попитом на сировину для біоенергетики (напр., ринок біопалива ЄС).

Фактори, які визначають низький рівень інвестицій:

- а) Нестабільне політичне середовище: вузькоспеціалізовані політичні заходи мають негативні наслідки для інвестиційного клімату України.
- б) Реприватизація: Чутки про навмисні урядові дії Помаранчевої Коаліції, внесені Юлією Тимошенко, спричинили затримку інвестицій.
- в) Мінлива податкова політика: вузькоспеціалізовані зміни податкової політики, які відносяться до спеціальних економічних зон одного Уряду, призвели до страху правової впевненості між інвесторами, що також спричинило затримку інвестицій.
- г) Оподаткування інвестицій: Не нульові імпорتنі тарифи на фактори виробництва, необхідні для підвищення продуктивності й конкурентоспроможності, очевидно, суперечать прагненню більших інвестицій. Більш цього, податок пенсійного фонду, розміром 1,3% на покупки негрошової міжнародної валюти, спричиняє шкоду імпорту капітальних товарів.
- е) Слаборозвинуті інститути інвестиційного стимулювання: інституційні механізми, включаючи Агенцію із Сприяння Інвестиціям, створену у 2005р. для покращення інвестиційного клімату та для заохочення вітчизняних і закордонних інвестицій, залишаються слабкими. Інвестори досі пропускають орієнтовані на клієнтів «магазини для покупки за один захід» для адресування своїх запитань.
- ж) Надмірне регулювання: Не дивлячись на спроби для спрощення регулятивних механізмів, Україна відстає від інших держав. Згідно із недавнім дослідженням Світового Банку щодо започаткування та ведення бізнесу, Україна займає 110 позицію із 155. Наведені вище спеціалізовані для галузей приклади підтверджують це.

з) Корупція: Місцева корупція відноситься до надмірного регулювання. Усі бізнес оператори, які були опитані, підтвердили це. Не дивлячись на анти-корупційні Урядові програми, ні про які покращення ще не було заявлено.

і) Ринки капіталу: Банки звичайно віддають перевагу несільськогосподарським інвестиціям із багатьох причин. Фермери бояться високих процентних ставок. Громіздке регулювання завищує витрати позичання та оцінки ризиків.

к) Система українських досліджень у сфері сільського господарства та система освіти на цей час не здатні сформувати необхідну майбутню бізнес еліту для того, щоб стати впливовим гравцем на світових ринках харчової продукції.

Що Уряд має робити і чого запобігати для сприяння інвестиціям:

а) Покращити правовий захист власності будь-якого розміру. Повага прав власності – навіть після тенденційної приватизації – є базисом для майбутніх інвестицій.

б) Запобігати тенденційним політичним заходам та частим змінам в оподаткуванні інвестицій.

в) Скоротити імпорتنі тарифи для сільськогосподарських факторів виробництва до нульового рівня.

г) Інвестиційні пільги мають встановлюватися за точними і прозорими механізмами. Замість податкових пільг має розглядатися пряма підтримка інвестицій.

д) Розвинути стратегію розвитку сільських територій та програми фінансування інфраструктури сільської місцевості. Залучити приватних операторів до державно-приватного партнерства.

е) Скоротити кількість необхідних кроків у процедурах реєстрації і сертифікації для торгівлі й інвестицій. Створити координовані інформаційні та консультаційні послуги – «магазини для покупки за один захід» - для вітчизняних та закордонних інвесторів.

ж) Спростити регуляторні механізми. Запровадити стандарти, які відповідають COT, SPS, TBT і TRIPS.

з) Здійснити необхідні кроки для сприяння експорту м'яса і молочних продуктів до ЄС.

і) Запровадити адекватні антикорупційні заходи.

к) Прискорити регулювання фінансування сільського господарства і агробізнесу для сприяння лізинговим схемам.

л) Прискорити розвиток земельних ринків.

Автори: Олег Нів'євський, Хайнц-Вільгельм Штрубенхофф

Київ, жовтень 2006.

ДОДАТОК 1

Перелік необхідних документів і веб-сайтів

Європейська Бізнес Асоціація (ЕВА) (2006): Бар'єри для інвестування в Україну. Київ. Травень 2006р.

FAO: Багатосторонні торгові переговори у сільському господарству – Довідник-посібник, www.fao.org

Муді Р., Поліводський О. (2005): Українські експортно-імпорتنі операції окремої сільськогосподарської продукції із країнами ЄС: (регулятивний посібник). Підготовлений для Проекту ЄС Тасіс в Україні «Встановлення Сільськогосподарських Стандартів Сертифікації і Контрольні Механізми згідно з вимогами СОТ-СФЗ ». Київ. Україна.

Муді Р., Поліводський О. (2006): Відповідність законодавства ЄС та СОТ щодо боротьби з підробкою пестицидів та агрохімікатів в Україні – поточний стан і потреби гармонізації у майбутньому. Консультативна робота ІЕД АгрРРЗ. <http://ier.org.ua/papers_ur/agpp3_ur.pdf>

НІВ'ЄВСЬКИЙ, О., ШТРУБЕНХОФФ, Х. (2006): РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ЦУКРОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ, НАУКОВІ МАТЕРІАЛИ ІЕД. <[HTTP://WWW.IER.KIEV.UA/UKRAINE/WP/2006/AGWP_1_UKR.PDF](http://www.ier.kiev.ua/Ukraine/WP/2006/AGWP_1_UKR.PDF) >

USDA FAS (2004): GAIN Доповідь UP4021 «Посібник Експортера. Український харчовий ринок у 2004р.»

USDA FAS (2005): GAIN Доповідь UP5001 «Україна: Багатообіцяючий ринок рослинного насіння із США».

USDA FAS (2005): GAIN Доповідь UP5014 «Харчове й Сільськогосподарське регулювання і стандарти імпорту. Доповідь країни».

USDA FAS (2005): GAIN Доповідь UP5017 «Україна: Експортний Сертифікат FAIRS Доповідь. Річна»

фон Крамон-Таубадель, Ш. (2005). *Сільськогосподарська політика в Україні: Поточні результати і пріоритети.* Презентація підготовлена для брифінгу із Прем'єр Міністром Ю.Тимошенко. Німецька Консультативна Група, Київ, 12 серпня 2005р.

фон Крамон-Таубадель, Ш. та Зоря, С. (2004): Наслідки вступу до СОТ для аграрної політики в Україні. В книзі за ред. фон Крамона-Таубаделя, Ш., Дем'яненко, С., Куна, А.: Сільське господарство України: Криза та відновлення. КНЕУ, 2004. С. 16-25. <http://www.ier.kiev.ua/English/books/agricultural_book3.pdf>

фон Крамон-Таубадель, Ш. та Зоря, С. (2001): Приєднання до СОТ та аграрна політика в Україні. В книзі за ред. фон Крамона-Таубаделя, Ш., Зорі, С. та Штріве, Л.: Політика та розвиток сільського господарства в Україні. Альфа-Принт, Київ, С. 174-196 <http://ier.org.ua/books/Agrarbuch_2001_ukr.pdf>

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій та Німецька консультативна група (2004): Інвестиційна політика: відмова від державного інтервенціонізму. В книзі "До вищого ріння життя. Економічна програма для України". Київ. С. 40-52 <http://www.ier.kiev.ua/Ukraine/books/gold_book_ukr.pdf>

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій та Німецька консультативна група (2006): Інвестиції: Послідовна політика сприяння: В книзі "Нові виклики для економічної політики України: рекомендації до плану невідкладних дій". Київ. С. 54-64.

Тіль, Є. (2002): Інвестиційний клімат у Росії та в Україні: спільна слабкість інституційних та політичних засад. В книзі за ред. фон Крамона-Таубаделя, Ш. та Акімової, І.: Сприяння сталому економічному зростанню в Україні. Альфа-Принт, Київ. р. 173-201
<<http://www.ier.kiev.ua/English/books/Fostsering%20economic%20growth%20eng.pdf>>

Мьоллерс, Ф., Опітц, П. та фон Хіршхаузен, К. (2001): Чи існують напрямки регіональної політики, що ведуть до Європи? Голоси українських компаній на Сході та Заході. В книзі за ред. Хоффманна, Л. та Мьоллерс, Ф.: Україна на шляху до Європи. Фенікс, Київ. 146-171
<<http://ier.org.ua/books/On%20the%20road%20to%20Europe%20ukr.pdf>>

Німецька консультативна група з питань економічних реформ при Уряді України (1997): Прямі іноземні інвестиції в Україні. Консультативна робота I 11.

ДОДАТОК 2

Перелік доречних контактних Організацій, Компаній і Контактних Осіб

	Контактна особа	Компанія	Посада
1.	Артюшин Олександр	Українська зернова асоціація	Заступник генерального директора
2.	Афанасьєв Ігор	Агентство інвестицій та розвитку	Директор
3.	Брюкнер Хольгер Цюрюпа Вадим	Westfalia Surge Україна	Генеральний директор Директор
4.	Булгакова Алла	Lemken Україна	Виконавчий директор
5.	Бучма Марина	Європейська бізнес асоціація	Виконавчий директор Агрохімічного Комітету
6.	Вароді Оксана	IFC PEP Україна	Керівник розвитку проекту
7.	Зауер Герлінде	Східний союз німецької економіки	Генеральний менеджер робочої групи з сільського господарства
8.	Каліберда Олександр	Світовий банк	Старший керівник проекту
9.	Крессе Штефан	Посольство ФРН в Україні	Радник з питань продовольства, сільського господарства та захисту прав споживачів
10.	Кубе Гаральд	BASF Україна	Головний менеджер
11.	Лапа Володимир	Українська аграрна конфедерація	Голова аналітичного департаменту
12.	Лисиця Олексій	Українська аграрна конфедерація	Генеральний директор
13.	Ребайн Йорг	Вауер Україна	Генеральний директор
14.	Стариков Олександр	Apple Consulting	Голова департаменту інвестиційних проектів
15.	Усов Антон	ЄБРР	Радник з зовнішніх зв'язків
16.	Федоренко Сергій	Група компаній "Укррос"	Президент
17.	Феофілов Сергій	Украгроконсалт	Генеральний директор
18.	Чагаровський Вадим	Спілка молочних підприємств України	Голова ради директорів
19.	Шрьопер Доріан	Alfred C. Toerfer International	Адміністратор експорту
20.	Щімечек Хартмут	OSI International Foods GmbH	Директор розвитку бізнесу у Східній Європі
21.	Яковенко Антон	Райз - Агросервіс	Фінансовий директор

ДОДАТОК 3

Специфічні режими імпорту сільськогосподарських продуктів

3.1 Насіння та інші фактори виробництва рослинного походження у сільському господарстві

3.1.1 Імпортні тарифи

Таблиця 1

Ставки Мита

Насіння/інші фактори виробництва рослинного походження	Імпортне мито
М'яка, тверда пшениця; зернові гібриди; горох; соєві боби; арахіс упакований; льон; насіння ріпаку; насіння соняшнику; аніс; коріандр; кмин; люцерна; конюшина; віка; люпин; кольрабі.	0%
Сорго гібриди	2%
Рис; арахіс інший, ніж пакований; мак; сажанці винограду	5%
Грибний міцелій; квасоля; гірчиця	10%
Багаторічні рослини	15%
Картопля; ядра кокосових горіхів; бавовна; кастор; сезам; сафлор красильний; конопля; макуха; інші ніж горохові боби; за продуктами переробки та корму для тварин	20%
Жито; ячмінь; овес	20 €/т
Гречка; пшоно	50 €/т
Меласа	80 €/т
Лук; часник	200 €/т
Цукор (тросниковий/буряка)	50%, але не менше 300 €/т
Інший цукор, включаючи лактозу, мальтозу, глюкозу, фруктозу, мед	300 €/т
Насіння цукрового буряку	22000 €/т

Джерело: Митні тарифи України

3.1.2 Нетарифні імпортні процедури:

Насіння може бути імпортоване у разі відповідності наступним вимогам:

а. Реєстрація. Перед імпортуванням насіння для комерційної реалізації кожний сорт рослини має бути зареєстрований в Україні. Це робиться з метою захисту прав інтелектуальної власності селекціонерів та забезпечення аграрних виробників сортами із властивостями, заявленими його розробниками. За процес реєстрації відповідає Державна служба з охорони прав на сорти рослин (Міністерства аграрної політики). Після занесення сорту рослини до Державного реєстру сортів рослин або у процесі його реєстрації, чи імпорту з метою випробування, дослідження чи демонстрації, власники сортів у перелічених вище випадках можуть отримати український патент, який забезпечить їх ексклюзивні права на території країни чи просто занесення сорту до Реєстру. Друга можливість забезпечує вищий рівень захисту прав інтелектуальної власності та зазвичай обирається компаніями, які не мають власної мережі реалізації продукції. Повний процес реєстрації сортів рослин може зайняти до трьох років та коштувати близько 750 дол. США, якщо сорт зареєстрований у іншій країні-члені, і досягати 10000 дол. США у інших випадках. Існують річні виплати за користування патентом або утримання сортів у Реєстрі. Плата за патент поступово зростає від 90 дол. США, - за другий рік, до 600 дол. США - за десятий і кожний наступний роки. Плата за утримання сорту в Реєстрі складає 20 дол. США на рік протягом перших п'яти років, а потім поступово зростає до 300 дол. США у 16-й рік реєстрації.

б. Дозвіл на імпорт. Даний документ видається Головною державною службою з фітосанітарної інспекції України Міністерства аграрної політики та містить інформацію про сорти/види, дозволені до ввозу, кількість, список шкідників, специфічні вимоги з догляду, пункти ввозу до України та після-ввізні процедури перевірки.

в. Сертифікат відповідності. Дивись Розділ 3.

д. Фітосанітарний сертифікат від Організації Здоров'я Рослин країни-експортера.

е. Сертифікат якості. Державна насіннева інспекція Міністерства аграрної політики перевіряє імпортоване та вітчизняне насіння на відповідність до українських стандартів якості. Як до імпортованого, так і до вітчизняного насіння застосовуються однакові стандарти. Сертифікація зазвичай триває до 30 днів. В середньому тест кожного зразку коштує 22 дол. США.

Додатково до перелічених вище вимог, Державна Санітарна та Епідеміологічна Служба України вимагає перевірки насіння на пестициди. Крім цього, кожна група насіння має перевірятися на відповідність радіоекологічним стандартам.

Генетично модифіковані рослини. На даний момент не існує законодавства, яке б чітко визначало, як можна розвивати, торгувати та утилізувати біотехнологічні продукти в Україні. Крім того, не існує офіційної позиції влади з регулювання біотехнологій. Існує законопроект (очікує розгляду Верховною Радою України з листопада 2002р.), який поділяє відповідальність за розвиток, перевірку та реєстрацію вітчизняних та імпортованих продуктів біотехнологій між багатьма урядовими установами. Прийняття цього закону дозволить регуляторному процесу комерціалізувати рослинні біотехнологічні продукти в Україні. Згідно з Урядовими установами, в Україні відсутні генетично-модифіковані організми (ГМО). Однак, оператори бізнесу висловлюють сумніви з цього приводу через недостатність адекватного законодавства та правозастосовчих органів.

3.2 Тварини та фактори виробництва тваринного походження

3.2.1 Тарифи

Таблиця 2

Мита

Тварини та фактори виробництва тваринного походження	Імпортне мито
Сперма великої рогатої худоби; Ембріони великої рогатої худоби;	0%
Племінні тварини (крупна рогата худоба, коні, вівці, кози, курки)	
Рідке молоко	€0,1/л
Молочний порошок, згущене молоко, маслянка	€0,5/кг
Сироватка	€0,2/кг
Масло	€1,5/кг
Сир	€0,8/кг
Яйця	€1/кг
Яловичина, баранина, свинина, козлятина	10%, але не менш ніж €600/т
Свійська птиця (жива)	10%, але не менш ніж €400/т
Свійська птиця (частини) і її субпродукти (печінка, серце, тощо)	30%, але не менш ніж €1500/т
Продовольчі субпродукти тваринного походження (печінка, язик, серце, кишки, для фармацевтичної галузі тощо)	€500/т
Інше м'ясо	10%

Джерело: Митні тарифи України

3.2.2 Нетарифні імпортні процедури

Для імпорту тваринної продукції в Україну імпортер повинен мати дозвіл і сертифікати наступних органів:

- Гігієнічний висновок Державної санітарно-гігієнічної експертизи.
- Сертифікат відповідності.
- Ветеринарний сертифікат.

Витрати нетарифних імпортних процедур не можуть бути точно визначені, оскільки вони залежать від типу сертифікації, наведеного в розділі 3, тобто чи отриманий сертифікат для консигнації, чи для виробництва. У разі перевірки виробничої діяльності, необхідним є виїзд спеціаліста до країни-імпортера. Клієнт має покрити такі витрати. У деяких випадках загальна вартість сертифікації й документації може перевищити 10000 дол. США.

3.3 Сільськогосподарське обладнання

3.3.1 Тарифи

Таблиця 3

Мита

Обладнання	Імпортне мито
Обладнання для підйому, трансферу, навантаження та розвантаження розроблене для сільськогосподарських тракторів; сівалки та садивні машини; машини для удобрення; косарки; сінозбиральні машини; соломо- і сінопresi; зернозбиральні машини; картоплекопалки і картоплезбиральники; бурякокопалки; силосні комбайни; виноградні комбайни; машини для очистки, сортування і відбору яєць, фруктів тощо.	0%
Дизельні двигуни для механічних сільськогосподарських тракторів	5%
Плуг; борона; культиватори; скарифікатори; прополочні машини; гусеничні трактори; механічні сільськогосподарські трактори	10%
Садові трактори	15%
Механічні трактори для перевезення причепів:	
- нові	5%
- що використовувались	10%
Автомобілі й вантажівки	25%
Самоскиди	20%

Джерело: Митні тарифи України

3.3.2 Нетарифні процедури

Для імпорту сільськогосподарського обладнання потрібно пройти певні нетарифні заходи. Для уникнення повтору, але задля збереження послідовності структури, більш детальну інформацію з цього питання необхідно дивитися розділ 4.

3.4 Обладнання для сільського господарства та харчової промисловості

3.4.1 Тарифи

Таблиця 4

Мита

Обладнання	Імпортне мито
Для розприскування рідких і порошкоподібних речовин для сільського господарства й садівництва; для підйому, перевезення, навантаження та розвантаження (на тракторах) у сільському господарстві; для приготування корму для тварин; для птахівництва; для очищення, сортування та перевірки зерна й бобів, за виключенням тих, які використовуються на фермах; для доїння; для обробки молока. Сушильні апарати для сільськогосподарських продуктів. Ваги для тварин	0%
Кондитерське обладнання	1%
Пивоварське обладнання	2%
Пекарське й макаронне обладнання	3%
Холодильники; машини для миття, сушки, наповнення склянок, упаковки, наліплювання ярликів; преси для виробництва вина, соків тощо; обладнання для виробництва напоїв; обладнання для оброблення фруктів, овочів і горіхів	5%
Ручні інструменти: лопати, кирки, зубрила, вилки, граблі, вісі тощо; машини для зняття вершків з молока	10%
Обладнання для виробництва цукру й обробки м'яса	12%

Джерело: Митні тарифи України

3.4.2 Нетарифні процедури

Для імпорту сільськогосподарського устаткування необхідними є деякі нетарифні заходи. Для уникнення повтору, але задля збереження послідовної структури, більш детальну інформацію з цього питання необхідно дивитися у пункті 5.3.

3.5 Агрохімікати

3.5.1 Тарифи

Таблиця 5

Мита

	Імпортне мито
Добрива:	
- азотні	5%
- фосфорні	5%
- калієві	
Натуральні калієві солі (карналіт, сильвініт, та ін.)	0%
Змішані або інші добрива	5%
Агрохімікати	До 20%

Джерело: Митні тарифи України

3.5.2 Нетарифні процедури

Агрохімікати і пестициди потребують декількох нетарифних заходів, які перешкоджають імпорту до країни та інвестиціям у сектор. Для уникнення повтору, але задля збереження послідовної структури, більш детальну інформацію з цього питання необхідно дивитися у пункті 5.1.